DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

16. november 2010 *

I sag C-261/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 35 EU, indgivet af Oberlandesgericht Stuttgart (Tyskland) ved afgørelse af 29. juni 2009, indgået til Domstolen den 14. juli 2009, i sagen vedrørende fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt mod

Gaetano Mantello,har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts og J.-C. Bonichot samt dommerne M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, C. Toader (refererende dommer) og M. Berger,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. juli 2010,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den tyske regering ved S. Unzeitig og J. Möller, som befuldmægtigede

— den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget

— den græske regering ved T. Papadopoulou og G. Karipsiadis, som befuldmægtigede

— den spanske regering ved M. Muñoz Pérez, som befuldmægtiget

— den franske regering ved G. de Bergues og B. Beaupère-Manokha, som befuldmægtigede

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

— den nederlandske regering ved M. de Ree, som befuldmægtiget

— den polske regering ved M. Dowgielewicz, som befuldmægtiget

— den svenske regering ved A. Falk og C. Meyer-Seitz, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved S. Hathaway, som befuldmægtiget, bistået af barrister S. Lee

— Europa-Kommissionen ved S. Grünheid og R. Troosters, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. september 2010,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, nr. 2), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT L 190, s. 1, herefter »rammeafgørelsen«), herunder om princippet ne bis in idem.

2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med fuldbyrdelsen i Tyskland af en europæisk arrestordre vedrørende en sag indledt af de italienske myndigheder mod G. Mantello og 76 andre personer, der er mistænkt for at have organiseret handel med kokain i regionen Vittoria (Italien).

Retsforskrifter

EU-retlige forskrifter

3 Rammeafgørelsens 1., 5., 8., 10. og 12. betragtning er affattet som følger:

»(1) Ifølge konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999, særlig punkt 35, bør den formelle udleveringsprocedure afskaffes mellem medlemsstaterne for personer, der forsøger at unddrage sig straffuldbyrdelse efter at være blevet endeligt domfældt, og der bør indføres hurtigere procedurer for udlevering af personer, som mistænkes for lovovertrædelser.

[…]

(5) Den Europæiske Unions erklærede mål at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed har skabt et ønske om at afskaffe udlevering mellem medlemsstaterne og indføre en ordning for overgivelse mellem judicielle

myndigheder. Endvidere vil indførelsen af en ny forenklet ordning for overgivelse af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning gøre det muligt at mindske den kompleksitet og den risiko for forsinkelser, der er en følge af de nuværende udleveringsprocedurer. De traditionelle samarbejdsrelationer, som hidtil har bestået mellem medlemsstaterne, bør erstattes med en ordning med fri bevægelighed for afgørelser på det strafferetlige område, både afgørelser før domsafsigelsen og endelige afgørelser, i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.

[…]

(8) Afgørelser om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre skal underkastes tilstrækkelig kontrol, hvilket betyder, at en judiciel myndighed i den medlemsstat, hvor den eftersøgte er blevet anholdt, skal træffe afgørelse om den pågældendes overgivelse.

[…]

(10) Ordningen med den europæiske arrestordre er baseret på en høj grad af tillid mellem medlemsstaterne. Anvendelsen af den kan kun suspenderes i tilfælde af, at en medlemsstat groft og vedvarende overtræder de principper, der er fastlagt i artikel 6, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union, hvilket skal fastslås af Rådet i henhold til samme traktats artikel 7, stk. 1, med de følger, der er fastsat i stk. 2 i samme artikel.

[…]

(12) Denne rammeafgørelse respekterer de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union, og som afspejles i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder […], navnlig kapitel VI. Intet i denne rammeafgørelse kan fortolkes som et forbud mod at nægte at overgive en person, der er omfattet af en europæisk arrestordre, hvis der er objektive grunde til at formode, at den europæiske arrestordre er udstedt med det formål at retsforfølge eller straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde.

[…]«

4 Rammeafgørelsens artikel 1 bestemmer:

»1. Den europæiske arrestordre er en retsafgørelse truffet af en medlemsstat med det formål, at en anden medlemsstat anholder og overgiver en eftersøgt person med henblik på strafforfølgning eller fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.

2. Medlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse.

3. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union.«

5 Rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. En europæisk arrestordre kan udstedes for forhold, der efter den udstedende medlemsstats lovgivning kan straffes med frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning af en maksimal varighed på mindst tolv måneder eller, når der er idømt en straf eller pålagt en anden frihedsberøvende foranstaltning, for straffe af en varighed på mindst fire måneder.

2. Følgende lovovertrædelser som defineret i den udstedende medlemsstats lovgivning medfører fuldbyrdelse på grundlag af en europæisk arrestordre på de betingelser, der er fastsat i denne rammeafgørelse, og uden kontrol af dobbelt strafbarhed, hvis de i den udstedende medlemsstat kan straffes med frihedsstraf af en maksimal varighed på mindst tre år:

— deltagelse i en kriminel organisation

[…]

— ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer

[…]«

6 Rammeafgørelsens artikel 3, der har overskriften »Obligatoriske grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre«, bestemmer:

»Den judicielle myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat (i det følgende benævnt »den fuldbyrdende judicielle myndighed«) afslår at fuldbyrde en europæisk arrestordre i følgende tilfælde:

[…]

2) hvis det af de oplysninger, den fuldbyrdende judicielle myndighed er i besiddelse af, fremgår, at den eftersøgte person er blevet endeligt dømt for de samme handlinger af en anden medlemsstat, på betingelse af at sanktionen i tilfælde af domfældelse er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan fuldbyrdes efter domslandets lovgivning

[…]«

7 Rammeafgørelsens artikel 15, der har overskriften »Afgørelse om overgivelse«, bestemmer:

»1. Den fuldbyrdende judicielle myndighed træffer afgørelse om overgivelse af den pågældende inden for de frister og på de betingelser, der er fastsat i denne rammeafgørelse.

2. Hvis den fuldbyrdende judicielle myndighed finder, at de oplysninger, den udstedende medlemsstat har fremsendt, ikke er tilstrækkelige til, at den kan træffe afgørelse om overgivelsen, anmoder den om straks at få de nødvendige supplerende oplysninger, navnlig i forbindelse med artikel 3-5 og 8, og kan fastsætte en tidsfrist for fremsendelsen af disse oplysninger under hensyn til nødvendigheden af at overholde fristerne i artikel 17.

3. Den udstedende judicielle myndighed kan til enhver tid fremsende supplerende nyttige oplysninger til den fuldbyrdende judicielle myndighed.«

8 Artikel 54 i konventionen om gennemførelse af Schengenaftalen af 14. juni 1985 mellem regeringerne for staterne i Den Økonomiske Union Benelux, Forbundsrepublikken Tyskland og Den Franske Republik om gradvis ophævelse af kontrollen ved

de fælles grænser (EFT 2000 L 239, s. 1, herefter »gennemførelseskonventionen«), undertegnet den 19. juni 1990 i Schengen (Luxembourg), bestemmer:

»En person, over for hvem der er afsagt endelig dom af en kontraherende part, kan ikke retsforfølges af en anden kontraherende part for de samme strafbare handlinger, dersom sanktionen, i tilfælde af domfældelse, er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan kræves fuldbyrdet efter den dømmende kontraherende parts lovgivning.«

9 Gennemførelseskonventionens artikel 57, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Hvis der af en kontraherende part rejses tiltale mod en person for en strafbar handling, og hvis denne parts kompetente myndigheder har grund til at antage, at tiltalen vedrører de samme strafbare handlinger som dem, en anden kontraherende part har afsagt endelig dom for, kan disse myndigheder, hvis de skønner det nødvendigt, anmode de kompetente myndigheder i den kontraherende stat, på hvis område dommen blev afsagt, om alle relevante oplysninger i sagen.

2. Disse oplysninger meddeles hurtigst muligt og indgår i vurderingen af, hvorvidt tiltalen skal opretholdes.«

10 Det fremgår af meddelelsen om Amsterdamtraktatens ikrafttrædelsesdato, offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 1. maj 1999 (EFT L 114, s. 56), at Forbundsrepublikken Tyskland har fremsat en erklæring i henhold til artikel 35, stk. 2, EU, hvorved denne medlemsstat godkendte Domstolens kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse i henhold til bestemmelserne i artikel 35, stk. 3, litra b), EU.

Nationale bestemmelser

Tysk ret

11 Rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), er blevet gennemført i tysk ret ved § 83, nr. 1), i lov af 23. december 1982 om international retshjælp i kriminalsager (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG)), som affattet ved lov af 20. juli 2006 om den europæiske arrestordre (Europäisches Haftbefehlsgesetz, BGBl. 2006 I, s. 1721 (EuHbG)). I denne bestemmelse, der har overskriften »Supplerende betingelser«, fastsættes:

»Udlevering er ikke tilladt, når

1. der allerede i en anden medlemsstat over den tiltalte er blevet afsagt en endelig dom for det samme forhold, som danner grundlag for udleveringsbegæringen, på betingelse af at sanktionen i tilfælde af domfældelse allerede er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan fuldbyrdes efter domsstatens lovgivning […]

[…]«

Italiensk ret

12 Artikel 73 og 74 i dekret fra republikkens præsident nr. 309 af 9. oktober 1990 om den konsoliderede version af lovene om narkotika og psykotrope stoffer, om forebyggelse og behandling af stofmisbrug og om revalidering (herefter »DPR nr. 309/90«) er affattet som følger:

»Artikel 73. Ulovlig fremstilling af, handel med og opbevaring af narkotika og psykotrope stoffer

1. Den, som uden den i artikel 17 omhandlede autorisation dyrker, producerer, fremstiller, udvinder, raffinerer, sælger, udbyder, udbyder til salg, overdrager, distribuerer, forhandler, transporterer, skaffer, sender, videresender, ekspederer i transit eller leverer narkotika eller psykotrope stoffer, uanset formålet hermed, straffes med fængsel fra 6 til 20 år og en bøde på 26 000 – 260 000 EUR […]

[…]

6. Straffen forhøjes, dersom forholdet er begået af tre eller flere personer, som handler sammen.

Artikel 74. Organisation, som ulovligt handler med narkotika eller psykotrope stoffer

1. Når tre eller flere personer indgår i en organisation med henblik på at begå flere af de lovovertrædelser, som er nævnt i artikel 73, straffes den, der fremmer, udgør, leder, organiserer eller finansierer organisationen, med fængsel i mindst 20 år.

2. Enhver, som deltager i organisationen, straffes med fængsel i mindst 10 år.

3. Straffen forhøjes, dersom antallet af deltagere i organisationen er 10 […]

[…]«

13 I henhold til artikel 649 i den italienske strafferetsplejelov »[kan] en tiltalt, som ved en endelig dom eller strafferetlig kendelse er blevet frikendt eller domfældt, ikke på ny strafforfølges for den samme handling, selv om sidstnævnte handling på grund af dens retlige kvalificering, grovhed eller omstændighederne i øvrigt vurderes anderledes«.

14 Ifølge den italienske regerings oplysninger fremgår det imidlertid af retspraksis ved Corte suprema di cassazione, at »undtagelsen i strafferetsplejelovens artikel 649 ikke kan påberåbes, når den handling, som har ført til en endelig dom, omhandler et tilfælde af idealkonkurrence, idet den adfærd, som allerede har været genstand for en endelig dom, ifølge en anden bedømmelse alternativt kan kvalificeres som en handling, der kan henføres under en grovere lovovertrædelse«.

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Tribunale di Catania (Italien) udstedte den 7. november 2008 en europæisk arrestordre (herefter »arrestordren«) mod G. Mantello for at få denne anholdt og overgivet til de italienske myndigheder med henblik på strafforfølgning. Den europæiske arrestordre er baseret på en national arrestordre udstedt af samme ret den 5. september 2008 mod G. Mantello og 76 medtiltalte.

16 Arrestordren mod G. Mantello omhandler to forhold.

17 I perioden fra januar 2004 til november 2005 skulle G. Mantello i Vittoria, samt i andre byer i Italien og i Tyskland sammen med mindst 10 andre personer, for det første have været del af en kriminel organisation, som handlede med kokain. Han skulle ikke blot have virket som kurér og mellemmand, men også stået for forsyningen og virket som sælger af kokain. I medfør af artikel 74, stk. 1-3, i DPR nr. 309/90 kan disse forhold efter italiensk ret straffes med fængsel i mindst 20 år.

18 I løbet af samme periode og på samme steder skulle G. Mantello, nogle gange alene, andre gange sammen med andre, for det andet ulovligt have købt, været i besiddelse af, transporteret, solgt eller overdraget kokain til tredjemand. For disse forhold kan en person efter italiensk ret idømmes fængselsstraf fra 8 til 20 år, hvilken straf kan forhøjes.

19 G. Mantello er også tiltalt for at have begået en særlig grov lovovertrædelse, idet kokain er blevet overdraget til en mindreårig via netværket.

20 Det fremgår af den nationale arrestordre, at flere forskellige myndigheder siden januar 2004 har efterforsket ulovlig handel med kokain i regionen Vittoria. Efterforskningen har hovedsageligt været baseret på omfattende telefonaflytninger og gjort det klart, at der var tale om et organiseret netværk, der omfattede to kriminelle organisationer, hvilket indebar, at artikel 74 i DPR nr. 309/90 fandt anvendelse. Telefonaflytninger af G. Mantello i løbet af perioden fra 19. januar til 13. september 2005 bekræftede dennes deltagelse i dette netværk. Efterforskningsmyndighederne har desuden afsløret G. Mantello som narkokurér under visse af hans rejser, bl.a. mellem Sicilien (Italien) og Milano (Italien) den 28. juli 2005 og den 12. august 2005 og mellem Sicilien, Esslingen (Tyskland) og Catania den 12. september 2005.

21 I forbindelse med den sidstnævnte rejse købte G. Mantello 150 g kokain i Esslingen, og ved hans tilbagekomst om aftenen den 13. september 2005 blev han ved udstigningen af toget på Catania banegård kropsvisiteret af banegårdspolitiet, som fandt, at han transporterede to konvolutter indeholdende henholdsvis 9,5 g og 145,96 g kokain, svarende til 599-719 individuelle doser.

22 Ved dom af 30. november 2005 idømte Tribunale di Catania G. Mantello en fængselsstraf på tre år, seks måneder og tyve dage og en bøde på 13 000 EUR. Af anklageskriftet fremgår, at anklagemyndigheden anklagede G. Mantello for den 13. september 2005 ulovligt at have været i besiddelse af 155,46 g kokain med henblik på videresalg. Tribunale di Catania fandt, at forholdene var bevist. Efter anmodning fra G. Mantello afsagde retten dom inden for rammerne af en forenklet procedure, som gjorde det muligt for ham at opnå strafnedsættelse. Dommen blev stadfæstet ved appeldom afsagt den 18. april 2006 af Corte d'appello di Catania (appeldomstolen i Catania).

23 Tribunale di Catania nedsatte herefter G. Mantellos straf således, at han reelt kun afsonede en fængselsstraf på ti måneder og tyve dage samt fik sin bøde nedsat.

24 Generalstaatsanwaltschaft Stuttgart (anklagemyndigheden i Stuttgart) fik via en indberetning til Schengen-informationssystemet kendskab til arrestordren den 3. december 2008 og anholdt den 29. december 2008 G. Mantello på hans bopæl i Stuttgart og fremstillede ham for Amtsgericht Stuttgart. Under forhøret for dommeren modsatte G. Mantello sig overgivelse til den udstedende judicielle myndighed og gav ikke afkald på anvendelsen af specialitetsprincippet. Efter anmodning herom fra anklagemyndigheden har Oberlandesgericht Stuttgart den 22. januar 2009 anmodet de italienske myndigheder om at efterprøve, hvorvidt dommen afsagt den 30. november 2005 af Tribunale di Catania var til hinder for fuldbyrdelse af arrestordren.

25 Da Oberlandesgericht Stuttgart ikke havde modtaget oplysninger fra de italienske myndigheder, udsatte den ved kendelse af 20. marts 2009 fuldbyrdelsen af arrestordren. I betragtning af de faktiske og juridiske vanskeligheder i hovedsagen udpegede retten desuden en beskikket advokat for G. Mantello.

26 Undersøgelsesdommeren ved Tribunale di Catania har herefter den 4. april 2009 endelig forklaret som svar på den fuldbyrdende judicielle myndigheds anmodning om oplysninger, at dommen af 30. november 2005 ikke var til hinder for den i arrestordren omhandlede retsforfølgning, og at der således ikke forelå et tilfælde, der var omfattet af princippet ne bis in idem. Anklagemyndigheden i Stuttgart anmodede derefter den forelæggende ret om fuldbyrdelse af arrestordren.

27 Oberlandesgericht Stuttgart har imidlertid rejst spørgsmålet, om den kan modsætte sig fuldbyrdelsen af arrestordren, der blev udstedt for lovovertrædelsen organiseret kriminalitet, for så vidt som de italienske efterforskningsmyndigheder ifølge retten allerede på tidspunktet for den efterforskning, der førte til G. Mantellos domfældelse for opbevaring af kokain med henblik på videresalg, var i besiddelse af tilstrækkeligt bevismateriale til at sigte og retsforfølge ham for de anklagepunkter, der var omhandlet i arrestordren, bl.a. for narkohandel i forbindelse med deltagelse i en kriminel organisation. Af hensyn til efterforskningen, for at kunne optrevle denne handel og anholde de øvrige implicerede personer, havde efterforskningsmyndighederne imidlertid ikke videregivet de oplysninger og det bevismateriale, de var i besiddelse af, til undersøgelsesdommeren eller på det pågældende tidspunkt begæret retsforfølgning for disse forhold.

28 Den forelæggende ret har anført, at i tysk ret, som fortolket af Bundesgerichtshof, kan en lovovertrædelse i forbindelse med deltagelse i en kriminel organisation i princippet retsforfølges på et senere tidspunkt, hvis det tidligere anklageskrift og den tidligere retslige undersøgelse kun vedrørte isolerede handlinger foretaget af et medlem af en sådan organisation, og forudsat den tiltalte ikke med rette kan påberåbe sig en berettiget forventning om, at den tidligere straffesag omfattede alle handlinger udført i forbindelse med denne organisation. Den forelæggende ret kan imidlertid ikke fuldt ud tiltræde Bundesgerichtshofs standpunkt. Den foreslår at tilføje en tredje betingelse, nemlig at efterforskningsmyndighederne på tidspunktet for retsafgørelsen om det isolerede forhold ikke havde kendskab til, at der var blevet begået andre individuelle lovovertrædelser og en lovovertrædelse i forbindelse med deltagelse i en kriminel organisation, hvilket netop ikke gjorde sig gældende for efterforskningsmyndighederne i Italien.

29 Oberlandesgericht Stuttgart har i øvrigt påpeget, at der i hovedsagen for det første ikke foreligger noget overnationalt element, for så vidt som det potentielle »idem« udgøres af en retsafgørelse fra den udstedende medlemsstat selv og ikke fra en anden medlemsstat. Retten har for det andet bemærket, at begrebet »samme handlinger« endnu ikke har været genstand for en afgørelse truffet af Domstolen i forbindelse med en europæisk arrestordre. Retten har derfor rejst spørgsmålet, om den retspraksis, der er udviklet inden for rammerne af gennemførelseskonventionen, kan overføres til en situation som den i hovedsagen omhandlede.

30 Under disse omstændigheder har Oberlandesgericht Stuttgart besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal vurderingen af, om der er tale om de »samme handlinger« som omhandlet i [rammeafgørelsens] artikel 3, nr. 2), ske:

a) under henvisning til lovgivningen i den udstedende medlemsstat, eller

b) under henvisning til lovgivningen i den fuldbyrdende medlemsstat, eller

c) ved en selvstændig fortolkning af begrebet »samme handlinger«, som er specifik for Unionen?

2) I en situation, hvor efterforskningsmyndighederne på tidspunktet for en domfældelse for ulovlig indførsel af narkotika var i besiddelse af oplysninger og beviser, som understøttede en stærk mistanke om deltagelse i en kriminel organisation, men af taktiske årsager forbundet med deres efterforskning undlod at videregive disse oplysninger og beviser til domstolen og undlod at indlede en retsforfølgning på grundlag heraf, udgør den nævnte ulovlige indførsel af narkotika da den »samme handling« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), som deltagelse i en kriminel organisation, som handler med narkotika?«

31 Efter den forelæggende rets anmodning, der er begrundet i ikke at ville forlænge den overgivelsesprocedure, som de italienske myndigheder har anmodet om, har den afdeling, der er udpeget, undersøgt, hvorvidt det er nødvendigt at undergive denne sag hasteproceduren i henhold til artikel 104b i Domstolens procesreglement. Den udpegede afdeling har ved afgørelse truffet den 20. juli 2009 i henhold til artikel 104b, stk. 1, fjerde afsnit, efter at have hørt generaladvokaten besluttet ikke at efterkomme anmodningen.

Om de præjudicielle spørgsmål

32 Med sine præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende kan modsætte sig fuldbyrdelse af arrestordren i henhold til rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2).

33 Det fremgår af det første præjudicielle spørgsmål, som vedrører problemet, om begrebet »samme handlinger« i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), udgør et selvstændigt EU-retligt begreb, at ifølge den forelæggende ret — hvis dette begreb alene skal fortolkes i henhold til retten i den udstedende medlemsstat eller i henhold til retten i den fuldbyrdende medlemsstat — er denne ret forpligtet til at foretage overgivelsen af G. Mantello. Det forholder sig således, når det for det første følger af tysk ret, som fortolket af Bundesgerichtshof, at en lovovertrædelse i forbindelse med deltagelse i en kriminel organisation i princippet kan retsforfølges på et senere tidspunkt, hvis det tidligere anklageskrift og den tidligere retslige undersøgelse kun vedrørte isolerede handlinger foretaget af et medlem af en sådan organisation, og forudsat den tiltalte ikke med rette kan påberåbe sig en berettiget forventning om, at den tidligere straffesag omfattede alle handlinger udført i forbindelse med denne organisation. Under hensyn til retspraksis ved Corte suprema di cassazione, nævnt i denne doms præmis 14 og oplysningerne anført i denne doms præmis 26, som er blevet tilsendt den forelæggende ret den 4. april 2009 af undersøgelsesdommeren ved Tribunale di

Catania, er denne rets dom af 30. november 2005 for det andet ikke ifølge italiensk ret til hinder for retsforfølgning for lovovertrædelser som dem, der er omhandlet i arrestordren.

34 Hvis begrebet »samme handlinger« i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), derimod skulle anses for et selvstændigt EU-retligt begreb, ønsker den forelæggende ret med sit andet spørgsmål oplyst, om denne bestemmelse i rammeafgørelsen i modsætning til italiensk og tysk ret, som fortolket af de øverste retsinstanser i disse medlemsstater, for at gøre det muligt at retsforfølge en person for en grovere lovovertrædelse end den, der har været genstand for en endelig dom vedrørende et isoleret forhold, kræver, at efterforskningsmyndighederne ikke på tidspunktet for den første anklage, der førte til den endelige dom, havde kendskab til, at der var blevet begået andre individuelle lovovertrædelser og en lovovertrædelse i forbindelse med deltagelse i en kriminel organisation, hvilket netop ikke var tilfældet med hensyn til efterforskningsmyndighederne i Italien.

35 Det bemærkes indledningsvis, således som det navnlig fremgår af rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1 og 2, og af dennes femte og syvende betragtning, at denne afgørelse har til formål at erstatte det multilaterale udleveringssystem mellem medlemsstaterne med en ordning for overgivelse mellem judicielle myndigheder af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning, hvilken ordning er baseret på princippet om gensidig anerkendelse (jf. dom af 6.10.2009, sag C-123/08, Wolzenburg, Sml. I, s. 9621, præmis 56).

36 Princippet om gensidig anerkendelse, der ligger til grund for rammeafgørelsens opbygning, indebærer i medfør af rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, at medlemsstaterne i princippet har pligt til at fuldbyrde enhver europæisk arrestordre (dom af 1.12.2008, sag C-388/08 PPU, Leymann og Pustovarov, Sml. I, s. 8983, præmis 51).

37 Medlemsstaterne kan således kun nægte at fuldbyrde en sådan ordre i de tilfælde med ikke-obligatorisk fuldbyrdelse, der er opregnet i rammeafgørelsens artikel 3, samt i de tilfælde, som er opregnet i dennes artikel 4 (jf. i denne retning Leymann og Pustovarov-dommen, præmis 51).

38 Begrebet »samme handlinger« i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), kan derfor ikke overlades til en vurdering foretaget af de judicielle myndigheder i hver medlemsstat i henhold til deres nationale ret. Det følger af kravet om en ensartet anvendelse af EU-retten, at såfremt bestemmelsen ikke henviser til medlemsstaternes ret for så vidt angår dette begreb, skal begrebet undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Unionen (jf. analogt dom af 17.7.2008, sag C-66/08, Kozłowski, Sml. I, s. 6041, præmis 41 og 42). Det udgør således et selvstændigt EU-retligt begreb og kan derfor være genstand for en præjudiciel forelæggelse fra enhver domstol, der har fået forelagt en tvist herom, på de betingelser, som er fastsat i afsnit VII i protokol nr. 36 til TEUF vedrørende overgangsbestemmelser.

39 Det bemærkes, at begrebet »samme handlinger« også findes i gennemførelseskonventionens artikel 54. I denne sammenhæng er begrebet blevet fortolket således, at det kun henviser til selve eksistensen af de faktiske omstændigheder og omfatter en helhed af konkrete omstændigheder, der er indbyrdes uadskilleligt forbundne, uanset handlingernes retlige subsumption eller den retlige interesse, der søges beskyttet (jf. dom af 9.3.2006, sag C-436/04, Van Esbroeck, Sml. I, s. 2333, præmis 27, 32 og 36, og af 28.9.2006, sag C-150/05, Van Straaten, Sml. I, s. 9327, præmis 41, 47 og 48).

40 Henset til, at gennemførelseskonventionens artikel 54 og rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), har samme formål, der består i at undgå, at en person på ny bliver strafferetligt forfulgt eller dømt for de samme handlinger, må den fortolkning, der gives af dette begreb inden for rammerne af gennemførelseskonventionen, også gælde i forbindelse med rammeafgørelsen.

41 Når den fuldbyrdende judicielle myndighed får kendskab til, at der eksisterer en endelig dom i en medlemsstat for de samme handlinger som dem, der er omhandlet i den europæiske arrestordre, som den har fået forelagt, skal myndigheden i henhold til rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), afslå at fuldbyrde arrestordren på betingelse af, at sanktionen i tilfælde af domfældelse er fuldbyrdet, er ved at blive fuldbyrdet eller ikke længere kan fuldbyrdes efter domslandets lovgivning.

42 Den forelæggende ret angiver i sin anmodning om præjudiciel afgørelse, at den umiddelbart er af den opfattelse, at den handling, som den endelige dom af 30. november 2005 er baseret på, nemlig G. Mantellos besiddelse af 155,46 g kokain den 13. september 2005 i Vittoria, med hensyn til begrebet »samme handlinger« er en anden end dem, der er omhandlet i arrestordren, nemlig dels de handlinger, der fandt sted mellem januar 2004 og november 2005 vedrørende G. Mantellos deltagelse i den kriminelle organisation som kurér, mellemmand og forsyner, dels handlingerne vedrørende den ulovlige besiddelse af narkotika i løbet af samme periode og i flere tyske og italienske byer.

43 Det skal således vurderes, om den forelæggende rets spørgsmål i højere grad drejer sig om begrebet »endelig dom« end om begrebet »samme handlinger«. Retten spørger således, for så vidt som de italienske efterforskningsmyndigheder på tidspunktet, hvor dommen af 30. november 2005 blev afsagt, var i besiddelse af bevismateriale

om de handlinger, der fandt sted over en samlet periode mellem januar 2004 og november 2005, som kunne have påvist lovovertrædelserne bestående i G. Mantellos deltagelse i en kriminel organisation og ulovlig besiddelse af narkotika, om nævnte dom kunne anses for ikke blot at være en endelig domfældelse, der omfattede den isolerede handling den 13. september 2005, der blev kvalificeret som lovovertrædelsen ulovlig besiddelse af narkotika med henblik på videresalg, men også anses for en dom, der er til hinder for yderligere retsforfølgning for lovovertrædelser som dem, der er omhandlet i arrestordren.

44 Retten spørger med andre ord, om den omstændighed, at efterforskningsmyndighederne var i besiddelse af bevismateriale vedrørende forhold, der udgør de lovovertrædelser, der er omhandlet i arrestordren, men som ikke var genstand for prøvelse ved Tribunale di Catania, da den udtalte sig om det isolerede forhold den 13. september 2005, bevirker, at afgørelsen kan anses for at være sammenlignelig med en endelig dom for de forhold, der er anført i arrestordren.

45 Det konstateres i denne henseende, at en eftersøgt person anses for at være blevet endeligt dømt for de samme handlinger som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), når en strafforfølgning er endeligt indstillet som følge af en strafferetlig procedure (jf. analogt dom af 11.2.2003, forenede sager C-187/01 og C-385/01, Gözütok og Brügge, Sml. I, s. 1345, præmis 30, og af 22.12.2008, sag C-491/07, Turanský, Sml. I, s. 11039, præmis 32), eller når den judicielle myndighed i en medlemsstat har vedtaget en afgørelse, hvorved en tiltalt frifindes endeligt for de forhold, som han anklages for (jf. analogt Van Straaten-dommen, præmis 61, og Turanský-dommen, præmis 33).

46 Den endelige karakter af en dom som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), henhører under retten i den medlemsstat, hvor dommen er blevet afsagt.

47 En afgørelse, der efter retten i den medlemsstat, som har indledt strafforfølgning mod en person, ikke medfører, at adgangen til strafforfølgning er definitivt ophørt på nationalt plan for bestemte forhold, kan principielt ikke udgøre en processuel hindring for, at strafforfølgning eventuelt indledes eller fortsættes mod denne person på grund af de samme forhold i en af Unionens medlemsstater (jf. analogt Turanský-dommen, præmis 36).

48 Ligesom rammerne for samarbejdet, der er fastsat i gennemførelseskonventionens artikel 57, bestemmer rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2, at den fuldbyrdende judicielle myndighed kan anmode den judicielle myndighed i den medlemsstat, hvor afgørelsen er blevet afsagt, om retlige oplysninger om den præcise karakter af afgørelsen med henblik på at fastslå, om denne i medfør af den nationale ret i nævnte stat er af en sådan karakter, at den skal anses for at indebære, at adgangen til strafforfølgning definitivt er ophørt på nationalt plan (jf. analogt Turanský-dommen, præmis 37).

49 Den forelæggende ret har netop i hovedsagen benyttet sig af de rammer for samarbejde, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2. Den udstedende judicielle myndighed har i sit svar udtrykkeligt meddelt den, at den tiltalte i henhold til italiensk ret var blevet endeligt dømt for et isoleret forhold bestående i besiddelse af narkotika, men at retsforfølgningen, som er omhandlet i arrestordren, støtter sig på forskellige forhold vedrørende lovovertrædelsen organiseret kriminalitet og andre lovovertrædelser vedrørende ulovlig besiddelse af narkotika med henblik på videresalg, som ikke er omfattet af dens dom af 30. november 2005. Selv om efterforskningsmyndighederne således var i besiddelse af visse faktiske oplysninger vedrørende disse lovovertrædelser, fremgår det af den udstedende judicielle myndigheds svar, at den første dom afsagt af Tribunale di Catania ikke kan anses for at indebære, at adgangen til strafforfølgning definitivt er ophørt på nationalt plan for så vidt angår de forhold, der er omhandlet i dens arrestordre.

50 Under omstændigheder som dem, der er omhandlet i hovedsagen, hvor den udstedende judicielle myndighed som svar på en anmodning om oplysninger som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2, som den fuldbyrdende judicielle myndighed har fremsat, har givet underbyggende forklaringer, der udtrykkeligt konstaterer, at dens forudgående dom ikke omfattede de forhold, der er omhandlet i dens arrestordre, og derfor ikke var til hinder for den retsforfølgning, der er omhandlet i arrestordren, skulle den fuldbyrdende judicielle myndighed drage alle følger af de vurderinger, som den udstedende myndighed har foretaget i sit svar.

51 Under hensyn til alle de foregående betragtninger skal den forelæggende ret gives det svar, at begrebet »samme handlinger« i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), med henblik på udstedelse og fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udgør et selvstændigt EU-retligt begreb. Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, hvor den udstedende judicielle myndighed — som svar på en anmodning om oplysninger fremsat af den fuldbyrdende judicielle myndighed i henhold til denne rammeafgørelses artikel 15, stk. 2 — i medfør af sin nationale ret og under overholdelse af de krav, der følger af begrebet »samme handlinger«, som er forankret i rammeafgørelsens artikel 3, nr. 2), udtrykkeligt har konstateret, at dens forudgående inden for dens retsorden afsagte dom ikke udgjorde en endelig dom vedrørende de forhold, der er omhandlet i dens arrestordre, og derfor ikke er til hinder for den retsforfølgning, der er omhandlet i arrestordren, har den fuldbyrdende judicielle myndighed ikke nogen grund til i forbindelse med en sådan dom at anvende den obligatoriske grund til at afslå fuldbyrdelse, der er fastsat i nævnte artikel 3, nr. 2).

Sagens omkostninger

52 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Begrebet »samme handlinger« i artikel 3, nr. 2), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne udgør med henblik på udstedelse og fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre et selvstændigt EU-retligt begreb.

Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, hvor den udstedende judicielle myndighed — som svar på en anmodning om oplysninger fremsat af den fuldbyrdende judicielle myndighed i henhold til denne rammeafgørelses artikel 15, stk. 2 — i medfør af sin nationale ret og under overholdelse af de krav, der følger af begrebet »samme handlinger«, som er forankret i nævnte artikel 3, nr. 2), udtrykkeligt har konstateret, at dens forudgående inden for dens retsorden afsagte dom ikke udgjorde en endelig dom vedrørende de forhold, der er omhandlet i dens arrestordre, og derfor ikke er til hinder for den retsforfølgning, der er omhandlet i arrestordren, har den fuldbyrdende judicielle myndighed ikke nogen grund til i forbindelse med en sådan dom at anvende den obligatoriske grund til at afslå fuldbyrdelse, der er fastsat i nævnte artikel 3, nr. 2).

Underskrifter